

Η Μεγάλη Παρασκευή των μεγάλων λογοτεχνών μας

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι μία συγκλονιστική ημέρα για όλη τους χριστιανοσύνη και ιδιαίτερα για την ορθοδοξία. Η οδύνη για τη σταύρωση του Ιησού, ο Επιτάφιος και η κατάνυξη της ημέρας, προκαλούν έντονα συναισθήματα σε όλους τους πιστούς.

Και βέβαια, όπου έντονα συναισθήματα, δεν μπορεί να μην εμφανίζεται και η λογοτεχνία...

Η Μεγάλη Παρασκευή έχει αποτελέσει έμπνευση για πολλούς από τους μεγάλους λογοτέχνες μας που γεμάτοι δέος και συγκίνηση αφιερώνουν την πένα τους στη μέρα αυτή.

Οδυσσέας Ελύτης, «Ημερολόγιο Ενός Αθέατου Απριλίου»

Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΣΑΝ ΝΑ ΜΟΝΟΛΟΓΩ, σωπαίνω.

Ίσως και να 'μαι σε κατάσταση βοτάνου ακόμη

φαρμακευτικού ή φιδιού μιας κρύας Παρασκευής

Ή μπορεί και ζώου από κείνα τα ιερά

με τ' αυτί το μεγάλο γεμάτο ήχους βαρείς

και θόρυβο μεταλλικό από θυμιατήρια.

Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, β

Αντίς για Όνειρο

ΠΕΝΘΙΜΟΣ ΠΡΑΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ μες στο λιβάνι

αναθρώσκουν παλαιές Μητέρες ορθές σαν κηροπήγια

τυφεκιοφόροι νεοσύλλεκτοι σε ανάπαυση

μικρά σκάμματα ορθογώνια, ραντιστήρια, νάρκισσοι.

Σαν να 'μαι, λέει, ο θάνατος ο ίδιος αλλ'

ακόμη νέος αγένειος που μόλις ξεκινά

κι ακούει πρώτη φορά μέσα στο θάμβος των κεριών

το «δεύτε λάβετε τελευταίον ασπασμόν».

Η Μεγάλη Παρασκευή του Γιώργου Σεφέρη

«Ο χτεσινός πλούτισε τη συλλογή μου. Ήταν ο πιο καθωσπρέπει που είδα ποτέ μου. Φράγκικη πολυφωνία (Η ζωή εν τάφω είχε γίνει Τραβιάτα ξεψυχισμένη): Φράκα. Άσπρα γάντια. Χρυσ αφικά. Κόκκινα κι άσπρα ροδοπέταλα, τόσο περιποιημένα, που μοιάζαν από celluloid. Κι η απαραίτητη εγγλεζοχιώτικη προφορά: κατ (h) ετ (h) έθης Κριστ (h) έ. Ο ωραιότερος και ο πιο αληθινός που είδα ήταν εκείνος που περνούσε με κλαπαδόρες κάτω από τον Παρθενώνα, τ' Αϊ-Δημήτρη του Λουμπαρδιάρη. Συλλογίστηκα και τη Στέρνα και μου φάνηκε καλή και σωστή στον τόνο της. Λέω να τη δημοσιέψω το Σεπτέμβρη, μόνη. Τι λες; Μου μένει ακόμη ένας Επιτάφιος εδώ, κι έπειτα θα μπορέσω να αντικρίσω το Αιγαίο...» (Το κείμενο είναι απόσπασμα από το προσωπικό ημερολόγιο του ποιητή-αντιστοιχεί στον Απρίλιο του 1932 – περίοδο κατά την οποία εργαζόταν στο Λονδίνο ως διευθύνων του Ελληνικού Γενικού Προξενείου και εμπεριέχεται στο: “Μέρες Β´”

Συμβουλές της Μεγάλης Παρασκευής

Αδρανείς.

Σε παρασύρει η φωτογραφία σου
ότι το έχεις δίπορτο
όποτε θέλεις είσαι τάχα εδώ
κι όποτε θες κατέρχεσαι.

Σ' εξαπατούν επίσης
τα φουσκωμένα λόγια της ανοίξεως

δήθεν ότι τα άνθη της
συμπαρασύρουν σε ανάσταση
κι άλλα εσταυρωμένα χώματα.

Άκουσέ με, πάρε
στα χέρια σου την κύλιση του λίθου.
Ας σπρώξει λίγο και το Μεγάλο Σάββατο
γεροδεμένο είναι
σήκωσε θεία κλοπή ασήκωτη
και στα ουράνια μοναχό του την ανέβασε.

Μόνο βιάσου γιατί όπου να 'ναι
το θαύμα της διαψεύσεως τίθεται επί τάπητος
ακάνθινο.

Κική Δημουλά, «Χλόη Θερμοκηπίου»

Μεγάλη Παρασκευή

Βαριά τα βήματά μου σέρνω
στο φως της μέρας το θαμπό
κρίνα της άνοιξης σου φέρνω
και στο σταυρό σου τ' ακουμπώ
φίλε δακρυοπότιστε
των πρωτίστων πρώτιστε.
των πρωτίστων πρώτιστε.

Άρρωστος κύλησε ο αιώνας
κι ο ήλιος βγαίνει μισερός
σαν το φτερό της χελιδόνας
που το σακάτεψε ο καιρός
φίλε τρισμακάριστε
των αρίστων άριστε.
των αρίστων άριστε.

Σήμερα ο Άδης ηνεώχθη

γεφύρι εγίνη ο Γολγοθάς

και στου θανάτου εσύ την όχθη

άφατο δρόμο ακολουθάς

έγγιστε κι ανέγγιστε

των μεγίστων μέγιστε.

Νίκος Γκάτσος, Μέρες Επιταφίου

Γιώργος Ιωάννου για την Μεγάλη Παρασκευή

«... Μα ήτανε την μέρα εκείνη Μεγάλη Παρασκευή, τότε ακριβώς που σταματάνε να εργάζονται, φεύγουνε στα χωριά τους ή στα τίμια σπίτια τους, -τότε και το Δεκαπενταύγουστο της Παναγιάς, άλλη μια φορά – κι είναι συγκινητικό-, δείχνει πως νοσταλγούν , θυμούνται πάντως την παρθενικότητα βάζοντας έξω από την πόρτα τους -όπου και το δισύλλαβο απαραίτητως όνομα- την έτοιμη από καιρό επιγραφή που έγραψε κάποιος πελάτης καλλιγράφος και εγγράμματος: “Μετά το Πάσχα” ....

...Μα βγαίνοντας απο την εκκλησιά ο Επιτάφιος τράβηξε πρώτα πλάγια, χώθηκε μεσα στις γειτονιές με τα κλειστά ισόγεια με τα χαμαιτυπεία του λιβανιού και δεν τον είδαμε σχεδόν καθόλου... Κι όταν πήρε η κυκλοφορία να παραλύει να προηγούνται τα μικρά παιδιά , να ανάβουνε κεριά στα υψηλά πατώματα ετοιμαστήκαμε κι εμείς ν απολαύσουμε το μέγα θέαμα στο σκότος μέσα της κρεβατοκάμαρας...Από μπροστά μας όταν διάβαιναν έψελνε η χορωδία τα εγκώμια. Μαθήτριες με επιπόλαιες φωνές παρόμοιες με τον γραφικό τους χαρακτήρα βαδίζοντας στο ψευτοκουρασμένο βήμα των στρατιωτών εκείνο με το επ’ ώμου λόγχη, βαδίζοντας ωραίοι και σκοτεινοί...τραβούσαν φορτωμένοι νιάτα και έξαψη...

(απόσπασμα από το κείμενο “Επιτάφιος θρήνος”... Γιώργος Ιωάννου)

Νικηφόρος Βρεττάκος – Τα γόνατα του Ιησού

Καρφωμένα στ' αγριόξυλο του σταυρού, σχηματίζουν
μι' αμβλεία γωνία.

Είναι τα ίδια τα γόνατα
που προβάτιζαν, παίζοντας, γύρω απ' το κόκκινο
φουστάνι της μάνας του,
όταν ήτανε βρέφος δέκα μηνών.

Που αργότερα, έφηβος, τ' ακούμπαγε κάτω
στη γη πριονίζοντας το ξύλο ενός κέδρου.
Που λύθηκαν κι έπεσαν, ένας σωρός,
–μια νύχτα που η άνοιξη ήταν αβάσταγη
και μύριζε η γης κι ο ουρανός λεμονάνθι–
στο Όρος των Ελαιών.

Κι είναι ακόμη τα γόνατα
που κάθιζε, αμίλητος, δυο δυο τα παιδιά
κι απλώνοντας δίπλα του, πάνω στη γη,
το απέραντο χέρι του, τα φίλευεν
ένα λουλουδάκι –
κομμένο
απ' τον πλούτο του σύμπαντος.

Η Μεγάλη Παρασκευή του Νίκου Καζαντζάκη

Μια κάρτα με τη δυναμική μορφή του Ιησού που εκδιώκει τους εμπόρους
από τον ναό στέλνει το Πάσχα του 1926 από την Ιερουσαλήμ ο μέγας
κοινωνικός αναμορφωτής Νίκος Καζαντζάκης στον Ρεθυμνιώτη φίλο του
επίσκοπο Βασίλειο Μαρκάκη (επίσκοπο τότε Αρκαδίας, με έδρα τις Μοίρες
της Μεσσαράς Κρήτης και υποστηρικτή αργότερα της Εθνικής Αντίστασης)

«Ιερουσαλήμ Πάσχα 1926

Από την Αγία Πόλη Σας στέλνω ένα

χαιρετισμό γεμάτο σεβασμό και αγάπη.

Ποτέ δε Σας ξεχνώ κι αλησμόνητες μένουν

στον νου και στην καρδιά μου οι θαυμάσιες (-αστές;)

ώρες που πέρασα στην επισκοπή Σας

Καλή Λαμπρή κι ο Χριστός ανέστη!

Ν. Καζαντζάκης»